

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. VI. An detur invincibilis ignorantia juris naturalis, & excuset à peccato?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

§. VI.

*An detur invincibilis ignorantia juris naturalis,
& excuset à peccato?*

400. **D**uo sunt in hac quaestione resolvenda. Primò, an possit jus naturale in toto, aut ex parte invincibiliter ignorari. Secundò an ignorantia invincibilis talis, si dabilis sit, excuset à peccato. Circa primum non pauci ex Theologis apud Vasq. 1. 2. D. 122. c. 1. negant, quos ex RR. sequitur Vincent. Contenson *Tom. 3. Dissertat. 6. c. 1. §. 5.*

Lex naturalis uti rectè observat Vasq. c. 2. triplicis generis veritates complectitur. Primi generis sunt notissima, & prima principia naturæ, quæ solent appellari universalissima principia moralia: *Ut bonum esse amandum, malum fugiendum, temperatè, justè, &c. vivendum.* Secundi generis sunt immediatæ Conclusiones ex primis, & per se notis præfatis principijs facile deducibiles, uti sunt præcepta Decalogi sine occurrence novæ circumstantiæ considerata, id est, non vestita aliquâ circumstantiâ apparenter excusante. Tertij generis sunt Conclusiones mediata, id est, magis remota à Principijs primis moralibus, & idèò sunt obscuriores præceptis Decalogi, cujusmodi sunt præcepta contra morosam delectationem in re venerea,

pluralitas uxorum, dissolutio matrimonij, quo spectant etiam præcepta Decalogi circumstantiata, seu vestita aliquibus circumstantijs apparenter excusantibus e. g. fas esse mentiri etiam cum Jramento, ob necessitatem; morti viciniam versare in alterum latum, ut citius moriatur; furtum esse licitum ad dandam Eleemosinam; pollutionem in proprio corpore non intrinsecè apparere malam stribus, &c. multò magis ad hoc tertium genus referuntur multa spectantia ad Contractus, restitutionem, &c. quæ etiam inter viros Sanctos, & Doctos sunt controversa, estò sint contra Legem naturalem.

Concordat non posse ignorari jus naturale quoad prima Principia moralia; his accensent Decalogi præcepta, quæ ex primis Principijs nullo Negotio deduci possunt; ut esse DEUM colendum, parentes honorandos; reliqua posse invincibiliter ignorari ad breve tempus putat Azor; Valent. verò etiam ad longum tempus: melius Sanch. *Lib. 1. Decal. c. 16. num. 33.* post Vasq. negat præcepta Decalogi non vestita circumstantijs apparentem excusationem præferentibus posse ignorari invincibiliter totà vitâ. Ratio est, quòd prima Principia moralia

cum

cum suis immediatis conclusionibus, habent se ut prima Principia speculativa cum suis immediatis illationibus, sed horum speculativa veritas est omni intellectui disposito, ac non depravato evidens; ergo etiam illorum veritas practica se evidenter prodit omni intellectui, fœditasque contra Decalogum saltem post aliquod tempus pulsat animum remordendo conscientiam, nisi depravata consuetudo extinguat conscientia remorsum.

Restat decisio de veritatibus remotioribus, ac obscurioribus, quæ medietate inferuntur ex primis Principijs, præceptis Decalogi.

401. Dico 1. Jus naturale posse invincibiliter ignorari, quoad conclusiones obscuriores remotas, seu valde distantes à primis Principijs (idem dic de præceptis Decalogi circumstantiâ apparenter excusante vestitis per num. 400.) ita ec. Sanch. Vasq. cum plerisque Theologis post S. Th. 1. 2. q. 100. a. 1. in Corp. ubi loquens de Conclusionibus ex Principijs primis docet quædam modicâ adhibita consideratione per illa communia, & prima Principia posse approbari, vel reprobari; *Quædam vero esse, ad quorum judicium requiritur multa consideratio diversarum circumstantiarum, quas considerare diligenter non est cuiuslibet, sed sapientum, sicut considerare Particulares conclusiones scientiarum non pertinet ad omnes, sed ad solos Theologos.* Probatum ergo primò Authoritate S. Thomæ.

Probatum 2. ratione: illius juris ignorantia invincibilis dari potest, cujus

depositio non est in potestate humana cum adjutorio ordinario Spiritus S. sed juris naturalis magis remoti à primis Principijs, ac obscurioris depositio ignorantia non est in humana potestate multorum hominum cum ordinario adjutorio gratia Spiritus S. ut patet inter tot Theologos Sanctitate, ac doctrinâ conspicuos in pluribus quæstionibus ad jus naturale spectantibus, dissidentes in Materia de Contractibus Restitutione, &c. E. g. etiamnum controversitur, an grave damnum illatum ex culpâ veniali sit reparandum sub obligatione gravi; affirmant alij, alij negant; an in extrema necessitate carnis humanae esus sit contra Jus naturæ, disceptatur pro & contra: in his & similibus casibus pars una errat contra jus naturæ, sed non errat errore vincibili, hoc enim foret admodum difficile attribuire viris, qui quantum humano modo poterant, conati sunt docere veritatem.

402. Objicies principale Fundamentum opinionis contrariae: omne præceptum observatu possibile est etiam invenibile ab eo, quem concernit, sed omnia præcepta DEI naturalia sunt observatu possible, uti definit Trident. *Ses. 6. c. 11.* ergo etiam sunt ab omnibus invenibilia; sed quod est ab omnibus invenibile, etiam est ab omnibus cognoscibile, imò in ipsa obligatione faciendi includitur obligatio quarendi, & cognoscendi. Resp. cum Tyrso Gonzalez de usu Opin. Probabil. *Dissert. 11. a num. 40.* omnia præcepta naturæ, tum universalialia, tum ex his immediatè deducta, qualia sunt præcepta Decalogi quoad ea, quæ explicitè prohibent aut præcipiunt omnibus esse nota, DEUM

DEUM omnibus communicasse notitiam illorum, aut saltem principia, ex quibus facile eorum notitia est comparabilis, quoad eas verò veritates, quæ sunt Abstrusiores non necessariò DEUS, sive per se, sive per alios communicat notitiam Legis integrè sciendæ *etiam facienti, quod est in se*, quia ad hoc saepe esset opus miraculis, aut providentiâ extraordinariâ deberet supplere defectum causarum secundarum, ad hoc autem non tenetur DEUS; hic enim potest velle, ut lex sua integrè ab omnibus sciatur, & ea, ne materialiter violetur ex ignorantia, nihilominus potest permittere, ut quis citra suam culpam careat notitiâ, hujus defectus tunc non est moralis, sed Physicus; idque explicat exemplo ignorantia facti; lex enim naturalis absolutè prohibet accessum ad non suam, & tamen potest permittere, ut quis inculpabiliter accedat ad non suam, uti accessit Jacob ad Liam credens bonâ fide esse Rachelem, defactò saepe matrimonia sunt irrita ex impedimento dirimente inculpabiliter ignorato, quo casu consumatio matrimonij est contrà jus naturæ, citra culpam contrahentium. Idem patet in Juramentis falsis bonâ fide factis.

403. Ex quo patet argumentum adversariorum contra ignorantiam invincibilem juris naturalis pati instantiam in ignorantia invincibili facti in allatis exemplis, ubi factum est circumstantia Particularis, sub qua later invincibiliter jus naturale prohibens accessum ad non suam, & invocationem Divini Testimonij ad Confirmationem falsi.

His casibus ignorantia invincibilis non impedit violationem materialem, im-

pedit tamen ne sit violatio voluntaria, seu imputabilis ad peccatum. Unde sicut et si DEUS habeat in his casibus sinceram voluntatem, ne fiant ejusmodi actus, non tamen idcirco debet uti extraordinariâ providentiâ, ac illuminare, ne incidant homines in errorem invincibilem, ita etiam hominem facientem, quod est in se non tenetur extraordinario, ac miraculoso modo dirigere, ne erret invincibiliter circa ea, quæ sunt Legis naturalis. Vide Gonfalez fufius prosequentem argumenti solutionem.

Dum lex naturalis divina præcipit, aut prohibet formaliter, & explicitè aliquid, tenetur homini communicare notitiam hujus præcepti, aut saltem dare illi Principia, quibus sit comparabilis scientia talis præcepti non tamen tenetur communicare notitiam omnium Conclusionum Particularium in eo præcepto implicitè contentarum. Hinc tamen non sequitur DEUM non sufficienter promulgasse communitati humanæ tale præceptum, sed duntaxat, quòd explicitè non contineatur, nec intimeretur hic, aut ille casus in particulari, sed in universali, ac implicitè, in particulari enim ob multitudinem implicitè contentorum exprimi non poterat.

Quapropter singulariter observat Gonz. *num. 44.* dum inquiritur de aliquo, an sit intrinsecè malum, non inquiritur an detur præceptum id explicitè prohibens (si enim daretur, DEUS humanæ communitati apertè revelasset, pro ut colligitur ex definitione Legis apud S. Th. 1. 2. q. 90. a. 4. *in fin Corp. Lex est quadam rationis ordinatio ad bonum commune ab eo, qui curam com-*

mini-

munitatis habet, promulgata) sed inquitur an illud sit contra aliquod præceptum, de cujus existentia constat.

Contra dicta instatur ex D. Hieronymo quòd etiam ea, quæ expressè prohibita sunt in Decalogi Præceptis, putata sint licita apud certas nationes & Gentiles etiam enormia, & scèdissima; sic enim scribit lib. 2. *adversus Jovinianum*: quid loquar de cæteris Nationibus: cum ipse adolescentulus in Gallia viderim Scotosgentem Britanicam humanis vesci carnibus, & cum per Sylvas porcorum greges, & armentorum, pecorùmque reperiant, pastorum nates, & seminarum papillas solere abscindere, & has solum ciborum delicias arbitrari? Scotorum natio uxores proprias non habet, & quasi Platonis Politiam legerit, & Catonis exemplum sectetur, nulla apud eos conjux propria est, sed, ut cuique libitum fuerit, pecorum more lascivunt. Persæ, Medi, Indi, & Ethiopes regna non modica, & Romano Imperio paria cum matribus, & aviis, cum filiabus, & nepotibus copulantur. Massagetes, & Derbices, miserimos putant, qui agrotatione moriuntur, & parentes, cognatos, propinquos, cum ad senectam venerint, jugulatos devorant: rectius esse ducentes, ut à se potius, quàm à vermibus comedantur. Et post alia narrata concludit: *Pervides igitur quòd non solum*

in esu, sed in sepulturis, & in connubiis, & in omni conversatione unaquæque gens sub ritu, & proprietatibus vitæ vitæ, & hoc eam natura legem putare quod didicit.

Resp. Cum Gonz. num. 47. has gentes, ac Philosophos gentiles dici inexcusabiles à Paulo ad Rom. 1. Poterant enim & debebant scire esse mala, quæ credebant licita; nam ex prava peccandi consuetudine in præfatam mentis cæcitatem devenerunt, ut arbitrentur vitia contra naturam esse licita: ista enim non sunt contrà jus naturale obscurum, sed expressum, ut occidere, abscindere papillas, nates, fornicari, inire matrimonium cum matre, filia &c. siquidem est jus naturale expressum à quovis facillimè deducibile ex principiis universalibus parentes esse honorandos, contra hoc est connubium cum matre, filia, vi enim connubij conjuges æquale jus acquirunt invicem in usum Corporis, seu in eo nullus est altero superior, proinde filia nubens parenti in usu conjugij non debet reverentiam Patri &c. ergo non obligaret eam jus naturale ad reverentiam exhibendam patri, aliunde etiam obligaret.

405. Dico 2. Ignorantia Juris naturalis invincibilis excusat à peccato formali, est nunc certa sententia contra Bajum, & Jansenij sequaces, quorum propositio contradictoria assertæ conclusioni est damnata ab Alexand. VIII. die 7. Decembris 1690. inter propositiones 31. quorum secunda ita habet: *Tametsi deat ignorantia invincibilis juris naturalis, hæc in statu natura lapsæ operan-*

R. P. Karch, Diff.

29

tem

tem ex ipsa non excusat à peccato formali.

Error iste fundatur in alio damnato in Proposit. 1. *In statu nature lapsa ad peccatum formale, & demeritum sufficit illa libertas, quæ voluntarium, & liberum fuit in causa sua, peccato originali, & libertate Adami peccantis.* In statu Innocentiæ Adamus (& nos in illo tanquam in causa) habuit libertatem non solum à coactione sed etiam à necessitate, seu libertatem indifferentiæ ad peccandum, & ad non peccandum, at post lapsum liberum Adamo, & nobis amissimus libertatem à necessitate, nihilominus peccamus culpabiliter in eo, quod nunc necessariò facimus, quia ad hoc sufficit libertas indifferentiæ in causa, seu in Adamo; cum enim laborans invincibili ignorantia juris naturalis necessariò careat notitiâ turpitudinis objecti jure tali vetiti, consequenter etiam careat voluntario, cum nihil volitum, quod non præcognitum. Verùm, quia hæc invincibilis ignorantia est pœna peccati in Adamo commissi, quam poteramus præcavere non peccando in Adamo, idcirco peccatum ex ignorantia invincibili juris naturalis patratum, est nobis sufficienter imputabile, quia est liberum libertate indifferentiæ, in causa sua, atque adeò est peccatum formale, ac non purè materiale, ut in dormientibus, & amentibus, in his enim non datur libertas à coactione juxta eos essentialiter necessaria, & sufficiens ad formale peccatum in natura lapsa, nomine autem libertatis à coactione intelligunt spontaneum, ac voluntarium

ex cognitione, ac plena deliberatione procedens, à delectatione tamen victrici ad bonum, aut malum determinatum. Contrà hos Novatores.

Probatum Conclusio; ignorantia invincibilis juris positivi divini excusat à peccato formali, ergo etiam ignorantia invincibilis juris naturalis excusat à peccato formali; consequentia probatur, quòd rationes excusantes à formali peccato in antecedente, æquè probent in consequente: & ideò generatim S. Th. 1. 2. q. 76. a. 3. de quavis ignorantia invincibili ita loquitur: *Ignorantia, quæ est causa actûs, quia causat involuntarium, de se habet, quòd excuset à peccato, eò quod voluntarium est de ratione peccati,* contra Proposit. 46. Bay. *ad rationem, & definitionem peccati non pertinet voluntarium;* huic oppositum docuit Aug. *Lib. de natura & gratia c. 67. non tibi reputatur ad culpam, quod invitus ignoras, sed quod negligis querere, quod ignoras.* Eadem consequentia probatur ratione: quòd aliis invincibiliter existimans se obligari ad mentiendum, ut salvet à morte Innocentem, peccaret necessariò; mentiendo, quia mendacium est prohibitum jure naturali, cujus ignorantia etiam invincibilis non excusat à formali peccato; non mentiendo verò, quia ageret contra conscientiam, quia dicitur esse mentiendum.

Probatum etiam primum Antecedens ex *Foann. 8. Si cæci es, (id est, ignorantes) non haberetis peccatum,*